વાદા ઔર કરાર કો પુરા કરો

ઈફાદાતઃ હઝરત મુફતી અહમદ ખાનપુરી દા.બ.

લીપ્યાન્કરઃ મવલાના અબ્દુર્રહીમ અબ્દુર્રઉફ નાડા (સુરતી)
કોમ્પોઝીંગઃ સલીમ ઈસ્માઈલ રાવત
નાશિરઃ મકતબા અશરફ, સુરત.

પેશે લફઝ

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમ

હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી દા.બ. કા રીયાઝૂસ્સાલીહીન કા મકબૂલ દરસે હદીષ સાલોં સે મસ્જિદે અન્વાર મેં ચલ રહા હે ઔર બહુત સારે હઝરાત કો ઈસ્સે ફાઈદા પહુંચ રહા હે ખુસૂસી તૌર પર હમ જૈસે તલબા કો અલ્લાહ હઝરતે અકદસ કે ફૈઝ સે હમ સબકો મુસ્તફીઝ ફરમાયે. ઈન્હી દરસોં મે સે ઈસ દરસ કી ઈફાદિય્યત કો દેખતે હૂવે અલ્લાહ ને દિલ મે યે બાત ડાલી કે ઈસકો શાયે કિયા જાયે મખ્દૂમી વ મુરશીદી સે જબ ઈસ બાત કા ઈઝહાર કિયા તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હઝરત વાલા નેં મસર્રત કા ઈઝહાર કરતે હૂવે દુવાઓં કે સાથ ઈજાઝત મહરમત ફરમાઈ ફલિલ્લાહિલ હમ્દુ વલહુશ્શુક્રૂ. આપ તમામ હઝરાત સે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત હે કે અલ્લાહ ઈસ કો કબૂલ ફરમાકર આખિરત મેં મગ્ફિરત કા ઝરીયા બનાયે ઔર હઝરત અકદસ કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા કદર દાની નસીબ ફરમાયે, ઔર હઝરત અકદસ કે સાયે આતિફત કો ખૂબ સિહત ઔર આફિયત કે સાથ બાકી રખ્ખે આમીન.

નોંધઃ ગુજરાતી જાન્નેવાલે હઝરાત કી સહૂલત કે લિયે બાઝ જગાહ ઉર્દુ કે મુશકીલ અલ્ફાઝોં કો બદલ કર ગુજરાતી કે આસાન અલ્ફાઝ લિખે હે. ઈસ લિયે તમામ કારિઈન ઈસકો ઉર્દુ અદબ કા રિસાલા ન સમઝે બલ્કે દીન કી બાત કો સમજને ઔર સમજાને કા રિસાલા સમઝેં.

ફકત તાલિબે દુઆ

અબ્દુર્રહીમ સુરતી નાડા

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡم

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ نَحۡمَدُهٗ وَنَسۡتَعِيۡنُهٗ وَنَسۡتَغۡفِرُهٗ وَنَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنۡ شُرُوۡرِ أَنۡفُسِنَا وَمِنۡ سَيِّئَاتِ أَعۡمَالِنَا، مَنۡ يَهۡدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ، وَمَنۡ يُضۡلِلۡهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ، وَأَشۡهَدُ أَنۡ لَّا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحۡدَهٗ لَا شَرِيۡكَ لَهٗ، وَأَشۡهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبۡدُهٗ وَرَسُوۡلُهٗ، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَأَصۡحَابِهٖ وَبَارِكۡ وَسَلِّمۡ تَسۡلِيۡمًا كَثِيۡرًا كَثِيۡرًا۔ امابعد.

(સૂ.ઈસ્રા આ.૩૪), (સૂ.નહલ આ.૯૧), (સૂ.માઈદા આ.૧), (સૂ.સફ આ.૨૩)

ઉન્વાન કાઈમ કિયા હૈ વાદા ઔર કરાર જિસ્કો અંગ્રેજી મે એગ્રીમેન્ટ કેહતે હૈં ઔર કિસી ભી તરહ કે વાદે કો પૂરા કરને કા એહતેમામ કરના.

ઈસ્લામને જિન અખ્લાક ઔર આમાલે સાલિહા કી તાલીમ દી હૈ ઉન્મે સે એક યે ભી હૈ કે આદમી કિસી કે સાથ જો ભી અહદો પૈમાન ઔર વાદા કરે ઉસ્કો પૂરા કરને કા એહતેમામ કરે યે એક ઝરૂરી ચીઝ હૈ ઔર કુર્આન ઔર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે ઈરશાદાત મે ઉસ કી બળી તાકીદ હૈ ઈસ સિલેસિલે મે ચંદ આયતેં પેશ કી હૈં.

અલ્લાહ કા ઈરશાદ હૈ કે જો વાદા કરાર ઔર અગ્રીમેન્ટ તુમ કિસી કે સાથ કરો ઉસ્કો પૂરા કરો ઈસ લિયે કે જો વાદા કરાર કિયા જાતા હૈ ઉસ્કે મુતાલ્લિક કિયામત મે સવાલ હોગા ઔર પૂછા જાયેગા કે જો વાદા કરાર તુમને કિયા થા ઉસ્કો પૂરા કિયા યા નહી? મતલબ યે હૈ કે અગર ઉસકો પૂરા કરને મે કોતાહી કા ઈર્તિકાબ કિયા હૈ યા ઉસ્કો પૂરા નહી કિયા હૈ તો અલ્લાહ કી તરફ સે ઉસ પર સઝા દી જાયેગી.

કુર્આન મે એક ઔર જગાહ ઈરશાદ બયાન કિયા જિસ્મે કામીયાબ હોને વાલે એહલે ઈમાન કે કુછ અવસાફ નિશાનીયાં ઔર અલામતેં બતલાઈ ગઈ હૈં ઉનમે એક વસ્ફ યે ભી બયાન

કિયા હૈ જો અપની અમાનતોં ઔર વાદા કરાર કી રિયાત કરતે હૈ ઉસ્કા ખિયાલ રખતે હૈં જો વાદા કરાર કિસી કે સાથ કિયા ગયા હૈ ઉસ્કો નિભાને કી કોશિશ કરતે હૈં ઉસમે અપની તરફ સે ઝર્રા બરાબર ભી કોતાહી કા ઈર્તિકાબ નહી કરતે જબ યે ઐસી ચીઝ ઠેહરી કે અલ્લાહ કે યહાં ઉસ્કે મુતાલ્લિક સવાલ હોગ તો ઝાહિર હૈ કે ઉસ્કા એહતેમામ કરના ભી ઝરૂરી ઠહેરતા હૈ.

ઉસી કો દૂસરી જગાહ ફરમાયા જબ તુમને અલ્લાહ કે સાથ અહદો પૈમાન કર લિયા તો ઉસ્કો પૂરા કરને કા એહતેમામ કરો.

એ ઈમાન વાલો વો વાદા જો આપસ મે કરતે હો ઉન્કો પૂરા કરો આપસ મે જો વાદા ઔર મામલા કિયા જાતા હૈ વો ભી એક તરહ કા કરાર હૈ જૈસે આદમી કિસી કે સાથ ઈજારા કા મામલા કરતા હૈ ખરીદો ફરોખ્ત મે જબ સબ બાતેં તૈ હો ગઈ ઉસ્કે બાદ ઉન્મે સે કોઈ એક આદમી અપને ઉસ કિયે ગયે વાદા ઔર કરાર સે ફિર જાયે જૈસે દેખા કે દૂસરા આદમી ઝિયાદા પૈસે દે રહા હૈ તો પેહલે વાલે ઈન્કાર કર દિયા કે અબ મેં તૈરે સાથ મામલા નહી કરના ચાહતા હાલાંકે શરીઅત કે ખિલાફ કોઈ ઐસી બાત પાઈ નહી ગઈ હૈ મહેઝ ઈસ લિયે કે ઉસ કો કીમત ઝિયાદા મિલ રહી હૈ ઔર દુનીયવી એતેબાર સે કુછ ઝિયાદા ફાયદા નઝર આ રહા હૈ યા ઉસ સોદે કો મુકમ્મલ કરને કી સૂરત મે બઝાહિર અપના કુછ નુકસાન નઝર આ રહા હૈ જૈસે ઉસ માલ કા ભાવ ઘટ ગયા ઉસ લિયે સોદે સે ફિર રહા હૈ ઐસી બહુત સારી સૂરતેં હૈં જો ઉસ હુકમ મે દાખિલ હૈ.

ઈસ આયત મે અલ્લાહ ને હુકમ દિયા હૈ કે વો વાદા કરાર જો આપસ મે કરતે હો ઉન્કો પૂરા કરો ખરીદો ફરોખ્ત ઔર ઈજારા વગૈરા કે ભી જિત્ને મામલાત આપસ મે કિયે જાતે હૈં વો સબ

ઉસ હુકમ મે દાખિલ હૈં યહાં તક કે નિકાહ કા મામલા ભી ઉસ મે દાખિલ હે એક મર્દ જબ કિસી ઔરત કે સાથ નિકાહ કરતા હે તો અકદે નિકાહ કે ઝરીયા ગોયા વો ઈસ બાત કી ગારન્ટી દેતા હે કે મે બીવી કે હુકૂક કો અદા કરૂંગા અબ અગર શોહર કી તરફ સે ઉસ કે હુકૂક કી અદાયગી મે કમી આયેગી તો ઉસ અહદ કે તકાઝોં કો પૂરા કરને કા હુકમ અલ્લાહ કી તરફ સે દિયા ગયા થા ઉસ મે ઉસ્કી તરફ સે કોતાહી પાઈ ગઈ તો અલ્લાહ કે યહાં ઉસ્કી પકળ હોગી.
ઈસ આયત મે ગોયા આદમી કી પૂરી ઝિંદગી કો સમેટ લિયા ગયા હે ઈસ લિયે આદમી યે ન સમજે કે ઝિંદગી કા મૈરા કોઈ હિસ્સા ઐસા હે જો ઉસ્મે દાખિલ નહી હે બલ્કે ઝિંદગી કી તકરીબન સારી ચીઝેં ઉસ હુકમ મે આ જાતી હૈં.
એ ઈમાન વાલો ઐસી બાત કયૂં કેહતે હો જિસ્કો કરતે નહી? યાની આપને જબ કિસી કે સાથ કોઈ મામલા કિયા વાદા ઔર કરાર કિયા અબ અગર ઉસ્કો આપ પૂરા નહી કરતે તો ઉસી હુકમ મે આ ગયે કે એક બાત જો તુમ નહી કરતે તો ફિર કેહતે હી કયૂં અલ્લાહ કે યહાં યે બાત બળી નારાઝગી કી ઔર અલ્લાહ કે ગુસ્સે કો જોશ મે લાને વાલી હે તુમ ને કિસી સે વાદા કિયા ઔર ઉસ્કો પૂરા નહી કિયા તો યે બળી ખતરનાક ચીઝ હે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને જિન ચીઝોં કી ખાસ તૌર પર તાલીમ દી હે જો અખ્લાક અપની ઉમ્મત કો સિખાયે હૈં જિન ચીઝોં કી તરફ મુતવજ્જેહ કિયા હે ઉસ મે એક યે ભી હે કે વાદા કો પૂરા કરો ઉસ્કો બજા લાવો ઉસ વાદા કે ખિલાફ કોઈ ચીઝ ન કરો.
જૈસે એક આદમી કિસી કે યહાં મુલાઝિમ હૂવા તો મુલાઝિમત ઔર સર્વિસ કે લિયે જો એગ્રીમેન્ટ કિયા જાતા હે ઉસ્મે દૌનો તરફ સે મામલાત કિયે જાતે હૈં ઔર સારી બાતેં તૈ હોતી હે

મસલન આપકો અપના ઉત્ના વકત દેના હૈ ઔર સામને વાલે કી તરફ સે કેહ દિયા જાતા હૈ કે ઈત્ની તનખ્વાહ દી જાયેગી ઉસ્કો યૂં કરના હૈ ઔર ઉસ્કે બદલે મે ઉસ્કો યૂં કરના હૈ યે એક મામલા ઔર મુઆહદા હૂવા અબ દૌનો કે લિયે ઉસ્કો પૂરા કરના ઝરૂરી હૈ.
આજકલ આમ તૌર પર હમારે મુઆશરા મે ઐસા મિઝાજ બનતા જા રહા હૈ કે દૌનો તરફ સે કોતાહીયાં બરતી જા રહી હૈં ઈધર જિસ્કે ઝિમ્મે કુછ કામ દિયે ગયે વો ભી અપને કામ કો અંજામ દેને મે કોતાહી કરતા હૈ ઉસ્કો જો વકત દેના ચાહિયે વો પૂરા વકત નહી દેતા ઉસ્મે કમી કરતા હૈ તો યે ઉસ્કે એગ્રીમેન્ટ કે ખિલાફ હો જાયેગા ઉધર સામને વાલી જો પાર્ટી ઔર ફરીક હૈ ઉસ કી તરફ સે યે હોતા હૈ કે ઉસને અગર કામ પૂરા કર દિયા તો વો પૂરા નહી કરતા પૂરી તનખ્વાહ નહી દેતા ઉસમે સે કુછ કાટ લેતા હૈ યા વકત પર નહી દેતા જબ આપને કિસી ઠેકેદાર કો કોઈ કામ સોંપા ઔર પૂરા મામલા તૈ કર લિયા ઔર કામ પૂરા હો ગયા તો ફિર ઉસે પૈસે કયૂં નહી દિયે જા રહે હૈ? ટાલ મટોલ કી જા રહી હૈ કે કલ દેન્ગે બાદ મે દેગે લેટ કરતે જા રહે હૈં તાખીર હોતી જા રહી હૈ યહાં તક કે અગર કિસી મઝદૂર સે કોઈ મઝદૂરી કરવાઈ જાતી હૈ તો ઉસ કી મઝદૂરી અદા કરને તક મે સખ્ત કોતાહી ઔર હક તલફી કી જાતી હૈ ઉસ્કી દાસ્તાને હૈ કે જબ હમ સુન્તે હૈ તો હમે હયરત હોતી હૈ ઔર ઐસા ભી નહી કે આદમી કે પાસ પૈસે ન હોં બલ્કે પૈસે મૌજૂદ હોતે હૂયે ભી મઝદૂર કી મઝદૂરી નહી દેતે હાલાંકે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને તાકીદ ફરમાઈ હૈ કે મઝદૂર કા પસીના સુખે ઉસ સે પેહલે ઉસ્કી મઝદૂરી અદા કરદો ઔર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હૈ કે જિસને કિસી મઝદૂર કી મઝદૂરી અદા નહી કી તો કલ કિયામત મે મૈં

ઉસકી તરફ સે દાવા દાઈર કરુંગા ઔર મુદઈ બનૂન્ગા કિયામત મે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ જિસ્કે વકીલ બન કર આજાયેં ઔર ઉસ્કી તરફ સે દાવા દાઈર કરદેં તો અંદાઝા લગાયા જા સકતા હૈ કે યે કિતના અહમ મામલા હૈ.
અલ્લામા નવવીરહ. ને યે ચંદ આયતેં નમૂના કે તૌર પર પૈશ કી હૈં વરના કુર્આન મે ઉસ સિલસિલે મે બહુત સારી આયતેં હૈં આગે રિવાયતેં પૈશ કર રહે હૈં.
કિસી સે અગર વાદા કિયા જાએ તો શરીયત ઉસ બાત કી તાકીદ કરતી હૈ કે ઉસ વાદા કો પૂરા કિજીયે ઔર નિભાય્યે ઉસકે મુતાબિક અમલ કરને કી કોશિશ કિજીયે.
અગર કિસી કે દિલ મે યે બાત હૈ કે વાદા કહાં પૂરા કરના હૈ તો ઉસકો નિફ઼ાક કી અલામત કરાર દિયા ગયા હૈ ઉસ લિયે અગર આપ કે દિલ મે ઉસ બાત કે પૂરા કરને કા ઈરાદા નહી હૈ તો વાદા ભી ન કિજીયે વરના યે નિફ઼ાક હૈ મસલન આપને કિસી સે વાદા કિયા કે આઈન્દા મહીના સો રૂપિયે દૂંગા તો ઉસકો પૂરા કરના ઝરૂરી હૈ અલબત્તા અગર વાદા કરતે વકત આપ કે જો હાલાત થે ઉસકે પૈશે નઝર આપને વાદા કર લિયા થા.
મસલન આપ કે કારોબાર કી આમદની કો દેખતે હૂવે આપ કો યકીન થા કે મૈં આઈન્દા મહીને ઉસ કાબિલ હો જાઉગા કે ઉસકી સો રૂપિયે કી મદદ કરુંગા ઔર ઉસી બુનીયાદ પર આપને વાદા કિયા થા લૈકીન જબ વાદા પૂરા કરને કા વકત આયા તો આપ કી વો પોઝીશન બાકી નહી રહી હાલાત મે તબ્દીલી આ ગઇ ઔર કુચ્છ ઐસી શકલેં ઔર રૂકાવટેં પૈદા હો ગઈ કે જિન ઉમ્મીદોં પર આપને વાદા કિયા થા વો બાકી નહી રહી ઈસ સૂરત મે શરીયત યે તાલીમ દેતી હૈ કે આપ ઉસસે માઝિરત તલબ કર લિજીયે ઉસ્સે કેહ દિજીયે કે જિસ

વકત મૈને વાદા કિયા થા ઉસ વકત મૈરી યે પોઝીશન થી ઔર મુજે તવક્કુ થી મૈરા કારોબાર અચ્છે અંદાઝ સે જા રહા થા ઈસ લિયે મે યે સમજા થા કે આઈન્દા માહ આપ કી મદદ કર સકૂંગા લૈકીન હાલાત ને ઐસા રૂખ બદલા ઔર પલટા આયા કે કારોબાર મે નુકસાન હો ગયા ઓર રૂકાવટેં ઐસી પૈદા હો ગઈ કે આપસે કિયે હૂવે વાદે કો પૂરા કરને સે અબ મૈં માઝૂર હૂં અગર વાકિયતન ઐસે ઉઝર હોં તો ફિર માઝીરત કી જા સકતી હે ઔર અગર ઐસા નહી હે તો ફિર યે વાદા ખિલાફી સમજી જાયેગી જિસ પર વઈદ સુનાઈ ગઈ હે.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી તાલીમાત વાદે કો પૂરા કરને કે મામલા મે બહુત તાકીદ કરતી હૈં ઐસે હાલાત મે કે હમારે તુમ્હારે જૈસા આદમી ઉસ વાદે કો પૂરા કરને કા તસવ્વૂર ભી નહી કર સકતા લૈકીન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ઉસ કી તાકીદ ફરમાતે હૈં.

નિહાયત કડે વકત મે ભી હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને વાદા ખિલાફી નહી ફરમાઈ ગઝવએ બદર કે ઝૈલ મે રિવાયતોં મે એક વાકિયા લિખા હે જો સિરત કી કિતાબોં મેં મૌજૂદ હે (ઈસાબા મુસ્લિમ ૧૭૮૨) હઝરત ઝૈફા બિન યમાન જો સાહિબુસ્સિર્રુરસૂલ કેહલાતે હૈં (રાઝદાર) વો ઔર ઉનકે વાલિદ દૌનો ઈસ્લામ કબૂલ કરતે હૂવે સફર કરકે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી ખિદમત મે મદીના મુનવ્વર જા રહે થે યે ઉસ વકત કા વાકિયા હે.

જબ અબૂ જહલ ૧૦૦૦ હઝાર કા લશ્કર લેકર મક્કા મુકર્રમા સે મુસલમાનોં કે મુકાબલા કે લિયે રવાના હો ચૂકા થા યે બાપ બેટે (હઝરત હુઝૈફા ઔર ઉન કે વાલિદ યમાન) દૌનો કી મુલાકાત અબૂ જહલ સે હૂઈ ઉસને પૂછા કે કહાં જા રહે હો ઉન્હોને કહા કે હમ મદીના મુનવ્વર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ

અલયહિ વ સલ્લમ કી ખિદમત મે હાજરી કે લિયે જા રહે હૈં હમ ઈસ્લામ કબૂલ કર ચૂકે હૈં તો અબૂ જહલને કહા કે તુમ વહાં જાઓગે તબ તો ઉન કે સાથ મિલકર હમારે ખિલાફ લડાઇ મે હિસ્સા લોગે ઈસ લિયે હમ તુમ્હેં જાને નહી દેગે ચુનાન્ચે ઉન દૌનોં કો ગિરિફ્તાર કર લિયા ઔર અપને પાસ રોક લિયા ઉન્હોને કહા કે હમ તુમ્હારે ખિલાફ લડને કે લિયે નહી જા રહે હૈં હમ તો નબીએ કરીમ કી મુલાકાતો ઝિયારત કે લિયે જા રહે હૈં ઉસને કહા કે અગર તુમ ઉસ બાત કા વાદા કરો કે વહાં જાને કે બાદ હમારે મુકાબલા મે હિસ્સા નહી લોગે ઔર શિર્કત નહી કરોગે તો મૈં તુમ્હેં છોડ દેતા હૂં ઉન દૌનોને વાદા કર લિયા તો અબૂ જહલને ઈન દૌનો કો છોડ દિયા.

જબ યે દૌનો મદીના મુનવ્વર કે કરીબ પહુંચે તો દેખા કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ લશ્કર લેકર ઈસ તરફ આ રહે હૈં ઈન હઝરાત ને નબીએ કરીમ કો તમામ તફસીલ બતલાઇ ઔર જબ માલૂમ હૂવા કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ મુશરિકીન કે મુકાબલા કે લિયે જા રહે હૈં તો ઉન્હોને દરખ્વાસ્ત પૈશ કી કે એ અલ્લાહ કે રસૂલ આપ હમેં ભી અપને સાથ ચલને કી ઈજાઝત દિજીયે અગર્ચે હમ સે ઉન લૌગોં ને વાદા તો લિયા હૈ લૈકીન યે વાદા તો મજબૂરી કે હાલાત મે ઝબરદસ્તી લિયા ગયા હૈ ગોયા ગરદન પર તલવાર રખકર લિયા ગયા હૈ ઐસે વાદે કા કયા એતેબાર કિયા જાયે લૈકીન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને મના ફરમાયા કે તુમને વાદા કર લિયા હૈ કે મૈરી મુલાકાતો ઝિયારત કે લિયે જા રહે હો હમારે સાથ મિલકર ઉન્કે મુકાબ્લે કે લિયે નહી આઓગે ઈસ લિયે તુમકો હમારે સાથ ચલને કી ઈજાઝત નહી હૈ.

હાલાંકે અંદાઝા લગાયા જા સક્તા હૈ કે વોહ કિતના કડા વકત થા મુશરિકીન કા લશ્કર એક હજાર કી તાદાદ મે થા

મુસલમાનોં કી તાદાદ ૩૧૩ થી ઔર વો ભી નિહત્તે ૮૦ ઊંટ ઔર સિર્ફ ૨ ઘોડે થે ૬ યા ૮ તલવારેં થીં ઔર દૂસરોં કે પાસ તો હથીયાર ભી નહી થે કિસી કે પાસ ડંડા કિસી કે પાસ કુચ્છ ઔર થા એક એક આદમી મુસલમાનોં કી ઈજ્તિમાઇ તાકત મે ઈઝાફા કર સકતા થા ઐસે હાલાત મે ભી હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઉન દૌનો કો અપને સાથ આને કી ઈજાઝત નહી દી હમારે તુમ્હારે જૈસા હોતા તો યૂં સોચતા કે યે તો બળી માઝૂરી કા વકત હૈ દુશ્મન કા મુકાબ્લા હૈ ઔર ઉન્હોને તો ઝબરદસ્તી વાદા લિયા હૈ ઉસકા એતેબાર નહી કરના ચાહિયે લૈકીન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઈન ચીઝોં કો નહી દેખા.

જિહાદ તો અલ્લાહ કે કલ્મે કી સર બુલંદી ઔર અલ્લાહ કી રઝા ઔર ખૂશ્નૂદી હાસિલ કરને કે લિયે મશરૂઅ હૂવા હૈ અગર વાદા ખિલાફી કી જાયેગી તો અલ્લાહ નારાઝ હો જાએગે લિહાઝા શરીઅત કા એક હુકમ તોડ કર જિહાદ કરના કયા માના રખતા હૈ.

આજકલ એક આમ મિઝાજ બનતા જા રહા હૈ કે બાઝ લૌગ કેહતે હૈં કે મસલિહત કા તકાઝા હૈ ઈસ લિયે યૂં કર લિયા જાયે એક મરતબા એક મદ્રસા સે હમારે પાસ ઈસ્તિફ્તા આયા કે હમારે મદ્રસા કે એક બળે મુઆવિન હૈં જો ફુલાં મુલ્ક મે રેહતે હૈં ઔર વો લાખોં કી મિક્દાર મે મદદ કરતે હૈં ઉન્કા મુતાલબા યે હૈ કે મદ્રસા મે જબ દરસ હો રહા હો ઉસ કી વિડીયો કેસેટ ઉતાર કર હમારે પાસ ભેજી જાયે જિસ્મે મુદર્રિસ સાહબ ઔર તલબા કો બતલાયા ગયા હો તો કયા ઉસ કી ગુંઝાઇશ હૈ હમને ઉસકા જવાબ દિયા કે આપને યે મદ્રસા કયૂં કાઈમ કિયા હૈ ઉસી લિયે કાઈમ કિયા હૈ કે દુનીયા કે અંદર અલ્લાહ કે અહકામ કો જારી કિયા જાયે ઉસ્કી તરવીજો ઈશાઅત હો

અલ્લાહ રાઝી હોં ઔર અલ્લાહ કે અહકામ પર લૌગ અમલ પૈરા હોં અબ અગર આપ અલ્લાહ કે એક હુકમ કો તોડ કર મદ્રસા ચલા રહે હો તો ઐસા મદ્રસા અલ્લાહ કે યહાં મતલૂબ નહી હે ઉસ પર તો પકડ હોગી ઈસ લિયે ઐસી ચીઝોં કી ઈજાઝત નહી હે.

બાઝ મરતબા લૌગ કેહતે હૈં કે ઉસ વકત મસલિહત કા તકાઝા હે કે ઐસા કર લિયા જાયે લૈકીન સમજ લૈના ચાહિયે કે મસલિહત કે નામ સે શરીયત કે અહકામ કી ખિલાફ વરઝી કરને કી કિસી હાલ મે ભી ઈજાઝત નહી દી જા સકતી હઝરત હુઝૈફા ઔર ઉન કે વાલિદ કા જો વાકિયા ભી આપ કે સામને પૈશ કિયા ગયા ઉસમે ઈન દૌનો સે જબરન વાદા લિયા ગયા થા ફિર ભી હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ઈસ વાદા કો તોડને કી ઔર ઉસકે ખિલાફ કરને કી કિસી હાલ મે ઈજાઝત નહી દે રહે હૈં હાલાંકે ઈસ વક્ત મુસલમાનોં કે જો હાલાત થે વો સબકે સામને અયાં હૈં.

આજકલ લૌગોં કે અંદર એક મિઝાજ બનતા જા રહા હે કે દીની મસલિહત કે નામ સે દીની અહકામ કો તોડના ઉસકી શરીયત કિસી હાલ મે ભી ઈજાઝત નહી દૈતી લિહાઝા ઈસ્સે ભી ઝિયાદહ બચને કા ખાસ એહતેમામ કિયા જાયે.

તો વાદા ખિલાફી કો ભી નિફાક કી અલામત કરાર દિયા ગયા હે ઔર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઉસ સે મના ફરમાયા ઔર કિસી હાલ મે ભી વાદા કી ખિલાફ વરઝી કરને કી શરીયત મે ઈજાઝત નહી હે બાઝ ચીઝેં ઐસી હૈં જો હમારે સમાજ મે રાઈજ હૈં ઔર કોઈ ભી ઉસકો વાદા ખિલાફી નહી સમજતા મસલન હમ ઈસ મુલ્ક મે રેહતે હૈં તો ઝાહિર હે કે હમ અપને આપ કો ઈસ મુલ્ક કા શેહરી કરાર દેતે હૈં ઔર ઉસ હેસીય્યત સે હમને ઈસ મુલ્ક વાલોં સે યે વાદા કિયા હે કે

હમ યહાં કે કાનૂન કા એહતેરામ કરેગે ઔર ઉસ પર ચલેગે બશર્તે કે કિસી ગુનાહ કા હુકમ નહો અબ અગર હમ યહાં કે કિસી કાનૂન કો તોળતે હૈં તો યે ઈસ મુલ્ક વાલોં કે સાથ કિયે ગયે વાદે કી ખિલાફ વરઝી કર રહે હૈં.
એક બાત યાદ રહે કે અગર કિસી મુલ્ક કા કોઈ કાનૂન ઐસા હે કે જિસ્મે કિસી ગુનાહ કા કામ કરને કા હુકમ દિયા ગયા હે વો તો કોઈ મુલ્ક હી કયા બલ્કે અગર માં બાપ યા કોઈ ઔર બડા ભી કોઈ ઐસા કામ કરને કા હુકમ દે જિસમે અલ્લાહ કી નાફરમાની હોતી હો તો ઉસ પર અમલ કરને કી શરીયત ઈજાઝત નહી દેતી શરીયતને એક ઉસૂલ બતલા દિયા હે લેકીન મુલ્ક કા કોઈ કાનૂન ઐસા હે કે ઉસ્પર અમલ કરને મે શરીઅત કે ખિલાફ નહી હોતા હે ઔર વહાં પર અગર હમ કાનૂન કી મુખાલિફત કર રહે હૈં તો ગોયા હમને યહાં કે શેહરી હોને કી હેસીય્યત સે ઉસ મુલ્ક વાલોં સે જો વાદા કિયા હે ઔર ઈતમીનાન દિલાયા હે કે યહાં કે કાનૂન કા હમ એહતેરામ કરેગે ઔર ઉસ પર ચલેગે ઉસકો તોળ રહે હૈં યે વાદા ખિલાફી કેહલાયેગી.
મસલન ટ્રાફિક કા કાનૂન હે તો મુલ્ક કા કાનૂન હોને કી હેસીય્યત સે ઉસ કે મુતાબિક અમલ કરના ઝરૂરી હે ટ્રાફિક કે કાનૂન પર ચલને કી વજહ સે શરઈ તૌર પર કોઈ ગુનાહ નહી હોતા ટ્રાફિક કે નઝમો નસક કો બરકરાર રખને કે લિયે મુલ્ક મે એક કાનૂન બનાયા હે ઉસ પર અમલ કરને કી વજહ સે અલ્લાહ કી કોઈ નાફરમાની તો લાઝિમ નહી આ રહી હે જબ હમ ઈસ મુલ્ક કે શહેરી હૈં તો ઈસ કાનૂન પર અમલ કરના હમારે લિયે ઝરૂરી હે કે બાઈ તરફ ગાડી ચલાએ જબ સિગનલ રેડ હો તો ગાડી રોક દે ઉસ્મે બહુત સારે ફાઈદે ભી હે અગર આપ ઈસ કાનૂન કી પાબંદી કરેગે તો બહુત સી જાનેં ભી મફૂઝ

રહેગી ઔર બહુત સા નુકસાન હો સકતા હૈ ઉસ સે ભી ફિઝત હો જયેગી.

મુફ્તી મુહમ્મદ સફી સાહબરહ ને સાફ તૌર લિખ્ખા હે કે જહાં અલ્લાહ કી નાફરમાની વાલી કોઈ બાત નહો યા હદ સે ઝિયાદા ઝુલ્મ ન હો તો ફિર ઉસ કાનૂન પર અમલ કરના શેહરી હોને કી હેસીય્યત સે ઝરૂરી હૈ આજ કલ મુસલમાન ઈસ ચીઝ મે ભી બડી કોતાહી કરતે હૈં જિસ કી વજહ સે મુસલમાનો કે મુતઅલ્લિક ઔર ઈસ્લામ કે મુતઅલ્લિક લૌગો કે દિલો મે બડે શક કો શુબ્હા ઔર બદ ગુમાનીયાં ફેલતી જા રહી હૈ લૌગ યે સમજતે હૈં કે ઉનકા મઝહબ ઉનકો યે તાલીમ દેતા હૈ હાલાં કે ઈસ્લામ ઉસ્કી ઈજાઝત નહી દેતા હૈ.

ઈસી તરહ કિસી ઔર મુલ્ક મે ચલે જાયે તો વહાં પર ભી વાદા લિયા જાતા હૈ કે જબ તક હમ આપ કે મુલ્ક મે રહેગે યહાં કે કિસી હુકમ કી ખિલાફ વરઝી નહી કરેગે ઔર કાનૂન કા એહતરામ કરેગે તો વહાં ભી ઉસ્કે ખિલાફ નહી કરના ચાહિયે યે ચીઝે અમલી તૌર પર એક તરહ કા વાદા હૈ જિસ તરહ ઝુબાની વાદા હોતા હૈ ઈસી તરહ અમલી વાદા ભી હોતા હૈ ઈસ કા ભી ખાસો લિહાઝ રખના ચાહિએ વરના વાદા ખિલાફી પર જો વઈદેં આઈ હૈં હમ ઈન મે દાખિલ હો જાયેગે.

હઝરત મુઆવિય્યા રદી. કે મુતાલ્લિક બાઝ હઝરાત એતેરાઝ કી બાતેં કરતે હૈં અલ્લાહ ઉસ સે હમારી હિફાઝત ફરમાયે ઉન્કે હાલાત મે લિખ્ખા હૈ કે ઉન્કે ઝમાનએ ખિલાફત મે ચૂંકે ઉન્કી હુકૂમત મુલ્કે શામ મે થી ઔર રૂમી સલ્તનત કી સરહદેં ઉસ વકત શામ કે સાથ મિલી હૂઈ થીં તો રૂમીયોં કે સાથ ઉન્કા મુકાબ્લા હોતા રેહતા થા એક મૌકા પર હઝરત મુઆવિય્યા રદી. ને રૂમી બાદશાહ કે સાથ એક મુદત તક કે લિયે સુલેહ કરલી કે ઈતની મુદત તક હમ ઔર આપ આપસ મે જંગ ઔર

લળાઈ નહી કરેન્ગે જબ સુલેહ કી વો મુદત ખતમ હોને જા રહી થી ઔર કુછ દિન બાકી થે તો હઝરત મુઆવિય્યા રદી. ને સોચા કે અભી કુછ દિન બાકી હૈં મૈ અપને લશ્કર કો લે જાકર સરહદોં પર બિઠા દૂં ઉન્કો યે અંદાઝા હી નહી હોગા કે સુલહ કી મુદત પૂરી હોગી ઉસ્કે બાદ માલૂમ નહી કિયા હોતા હે? ઈસ લિયે ઉન્હોને એક તદબીર સોચી કે અપના લશ્કર વહાં લે જાકર લગા દૂં ચુનાન્ચે હઝરત મુઆવિય્યા રદી. ને સરહદ પર અપના લશ્કર લગા દિયા અભી સુલેહ કા ઝમાના ચલ રહા થા ઔર સુલહ કે ઝમાને કે દરમીયાન લડાઈ શુરૂ કરને કા ઈરાદા ભી નહી થા બલ્કે ઈરાદા યે થા કે જહાં સુલહ કી મુદત પૂરી હોગી જૈસે આજ બારા બજે ટાઈમ ખતમ હોગા ઔર બારા બજ કર એક મિનટ પર ફૌરન હુમ્લા કર દેંગે ચુનાન્ચે ઉન્હોને ઐસા હી કિયા પેહલે સે વહાં લશ્કર બિઠા દિયા ગયા થા ઔર અચાનક ઐસા કિયા ગયા જિસ્કા રૂમીયોં કો વહમો ગુમાન ઔર ખિયાલ ભી નહી થા ઈસ લિયે ઉન્હોં ને બચાવ કી કોઈ તદબીર ભી નહી કી થી જબ ઈસ તરહ હમલા કિયા ગયા તો હઝરત મુઆવિય્યા રદી. કા લશ્કર દુશ્મન કે ઈલાકા મે આગે બઢતા હી ચલા ગયા ઔર બહુત સારા ઈલાકા ફતહ કર લિયા ઔર બરાબર આગે બઢ રહે થે કે દેખા પીછે સે એક ઘોડે સવાર આ રહા હે ઔર કેહ રહા હે એ ઈમાન વાલો ઠહેર જાવો મોમિન કા કામ વાદા ઔર કરાર કો પૂરા કરના હે ઉસ્કી ખિલાફ વરઝી કરના નહી હે.

યે સુન કર હઝરત મુઆવિય્યા રદી. રૂક ગયે જબ વો કરીબ આયે તો દેખા વો હઝરત અમ્ર બિન અબ્સા રદી. થે ઉન્હોને હઝરત મુઆવિય્યા રદી. સે કહા મૈને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કા ઈરશાદ સુના હે કે જબ કિસી કૌમ કે સાથ સુલેહ કે લિયે કોઈ વાદા ઔર કરાર કિયા હો તો ન ઉસ્કી

ગિરોહ કો ખોલે ઔર ન ઉસ્કો સખ્ત મઝબૂત કરે જબ તક કે ઉસ્કી મુદ્દત પૂરી ન હો ઉન્કો પેહલે સે ખુલ્લમ ખુલ્લા બતલા દિયા જાયે કે હમારા ઔર આપકે દરમીયાન વાદા ઔર કરાર બાકી નહી હે.

ઉન્કે કેહને કા મતલબ યે થા કે જબ સુલેહ કા ઝમાના ચલ રહા હે ઉસ્મે આપ કા અપને લશ્કર કો લે જાકર સરહદો કે ઉપર બિઠા દેના જબ કે વો યૂં સમજ રહે હે કે અભી કોઈ ઐસી તદબીર કી નહી જાયેગી યે આપસ કી સુલેહ કે તકાઝે કે ખિલાફ હે યે કારવાઈ ભી આપકો સુલેહ કી મુદ્દત કે પૂરી હોને કે બાદ કરની ચાહિયે થી સુલેહ કી મુદ્દત ચલ રહી હે ઔર આપ યે કારવાઈ કર રહે હૈં યે ઠીક નહી હે ઈસ લિયે આપને યે જો કિયા હે વો એક તરહ કી વાદા તોળના હે યે સુન કર હઝરત મુઆવિય્યા રદી. ને લશ્કર કો વાપસી કા હુકમ દિયા ઔર દુશ્મન કા વો પૂરા ઈલાકા જો ફતહ કર લિયા ગયા થા ખાલી કર દિયા ઔર અપને લશ્કર કો વાપિસ બુલા લિયા ગયા.

ઉલમા ફરમાતે હૈં કે મઝાહિબ તારીખ કી કિતાબોં મે લિખા હે કી કોઈ દૂસરા મઝહબ ઐસા નમૂના પૈશ નહી કર સકતા જિસ મે ફતહ શુદા ઈલાકા ઈસ તરહ વાપિસ કર દિયા ગયા હો.

દુશ્મન કે મામલા મે તો આજ કી તહઝીબ યાફતા દુનીયા જો અપને આપકો ઈન્સાન કે હુકૂક કી અલમ બરદારી કેહતી હે વો કયા કુછ ધંધે નહી કરતી હે વો હમ ઔર આપ સબ જાન્તે હૈં આપ લોગ ભી અખ્બારાત પઢતે હૈં ઉસ્મે દેખતે હૈં કે યે લોગ કેસી કેસી હરકતેં કરતે હૈં લૈકીન યહાં દેખીયે કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે માનને વાલે આપ પર ઈમાન લાને વાલે આપ સે મુહબ્બત કરને વાલે લોગોં ને દુનીયા કોયે નમૂના બતાયા કે જીતે હૂવા ઈલાકા ભી મહઝ ઈસ

શક કી વજહ સે વાપિસ કર દિયા કે કહીં હમારા યે અમલ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે ઈસ ઈરશાદ કે ખિલાફ ન હો જાયે.

હઝરત ઉમર રદી. કે દોરે ખિલાફત મે દુશ્મન કે મુકાબલે કે લિયે એક મૌકા પર ઝિયાદા લશ્કર કી ઝરૂરત પૈશ આયી તો મશવેરા મે યે બાત આયી કે વો લશ્કર જો બૈતુલ મકદિસ વાલે ઈલાકા કી હિફાઝત કે લિયે રખા ગયા હે ઉસ્કો વહાં સે હટા કર સરહદ પર ભેજ દિયા જાયે ઉસ લિયે કે વહાં ઉસ વકત શદીદ ઝરૂરત હે હઝરત ઉમર રદી. ને કહા ઠીક હે ઉસ લશ્કર કો વહાં સે બુલા કર ઈસ જગાહ ભેજા તો જાયેગા લૈકીન ચૂંકે યે લશ્કર હમને વહાં ગૈર મુસ્લિમોં કી જાન ઔર માલ કી હિફાઝત કે લિયે રખ્ખા થા ઔર હમને ઉન્સે હિફાઝત કા વાદા કિયા હે ઔર ઉસી પર હમ ટેકસ (કર) ભી લૈતે હૈં ઈસ લિયે ઈસ સાલ કા જો ટેકસ (કર) ઉન સે લિયા હે વો હમ વાપિસ કરેન્ગે ચુનાન્ચે એલાન કિયા ગયા ઔર જો રકમ ઉન સે ટેકસ (કર) કે તૌર પર વસૂલ કી ગઈ થી ઉન્કો વાપિસ કી ગઈ કે હમ અપને ઈસ લશ્કર કો યહાં સે હટા રહે હૈં ઔર હમને તુમ સે તુમ્હારે તહફફૂઝ કા વાદા કિયા થા ઉસી તહફફૂઝ કે લિયે યે લશ્કર યહાં રખ્ખા થા લૈકીન જબ ઈસ લશ્કર કો યહાં સે હટા રહે હૈં તો તુમ્હારી વો રકમ ભી વાપિસ કી જા રહી હે યહી વો અખ્લાક થે જિન કો દેખ કર ગૈર મુસ્લિમ ઈસ્લામ કબૂલ કરતે થે.

આજ ઈસ ઝમાને મે ભી કોઈ મુસલમાન અગર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી ઉન્હી સારી તાલીમાત કો અપના કર ઝિંદગી ગુઝારે તો ઈસ ગયે ગુઝરે દૌર મે ભી ઈસ કા વો અમલ લૌગોં કે લિયે ઈમાન કી દાવત કા ઝરીયા બનેગા દાવત સિર્ફ ઝુબાની ચીઝ નહી હે બલ્કે અસલ દાવત તો અમલ

કી હૈ આપ દેખીયે કે જાવા સુમાતરા ઔર ચીન મે ઈસ્લામ કહાં સે પહુંચા વહાં કયા કોઈ દાયી પહુંચે થે? નહી બલ્કે વહાં તિજારત કરને વાલે પહુંચે થે લૈકીન ઉન્હોને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે બતલાયે હૂયે તરીકા કે મુતાબિક તિજારત કી તો નતીજા યે હૂવા કે વહાં કે લૌગોં ને ઈસ્લામ કબૂલ કર લિયા ઈસ લિયે ઝરૂરત ઈસ બાત કી હૈ કે હમ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી તાલીમાત કો અપની ઝિંદગી મે અપનાયે.

આજ હમારા ઈસ્લામ મસ્જિદોં તક હી રેહ ગયા હૈ હમ યૂં સમજતે હૈ કે પાંચ વકત નમાઝ પઢલી બસ કાફી હૈ નમાઝ અપની જગહ પર બહુત અહમ ચીઝ હૈ બલ્કે સારી ઈબાદતેં અહમ હૈં લૈકીન ઈસ્લામ સિર્ફ ઈબાત કા નામ નહી હૈ બલ્કે જૈસા મે મૈ બાર બાર બતલા ચૂકા હૂં કે ઈસ્લામ કઈ શોબો કા નામ હૈ ઈસ મે અખ્લાક ભી હૈ મામલાત ભી હૈં મુઆશરત ભી હૈ ઔર ઈબાદાત ભી હૈં ઈસ લિયે હમેં હર ચીઝ કો દુરૂસ્ત કરને કી ઝરૂરત હૈ બલ્કે લૌગોં કે સાથ જિન ચીઝોં કા વાસ્તા પળતા હૈ વો તો મુઆશરતી મામલાત ઔર અખ્લાક હૈ આપ બાઝાર મે જાયેન્ગે તો બાઝાર વાલોં કો માલૂમ નહી હૈ કે આપ નમાઝ કૈસી ખુશૂ ઔર ખુઝૂ વાલી પઢતે હૈ જિસ્કે સાથ આપ સોદા ઔર ખરીદો ફરોખ્ત કર રહે હૈં ઉસ્કો યે માલૂમ નહી કે આપ કિતની લંબી નમાઝ પઢતે હૈં ઔર નમાઝ મે કિતની તિલાવત કરતે હૈં યે સબ વો નહી જાન્તા વો આપકી નમાઝ નહી દેખતા બલ્કે આપ ઉસ્કે સાથ જો સોદા કરેગે ઔર ઉસ મે અમાનત કે તકાઝોં કો જબ પૂરા કરેન્ગે તો યહી ચીઝ ઉસ પર અસર અંદાઝ હોગી.

ઈસ લિયે ઝરૂરત ઈસ બાત કી હૈ કે હમ ઉન ચીઝોં કા એહતેમામ કરેં.

હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદી. ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને મુજસે વાદા ફરમાયા કે અગર બેહરૈન કા માલ આ ગયા તો મૈ તુમ્હેં ઈત્ના દૂંગા ઈત્ના દૂંગા ઈત્ના દૂંગા લપ ભર કર તીન મરતબા ફરમાયા કે ઈત્ના દૂંગા હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી હયાતે તય્યીબા મે સબ સે ઝિયાદા ખિરાજ બેહરૈન કે ઈલાકા આતા થા ઉસી કે મુતાલ્લિક હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઉન્સે વાદા કિયા થા કે વો જબ આયેગા તો તુમકો મૈ ઈત્ના દૂંગા અબ બેહરૈન કા વો ખિરાજ વાલા માલ આયે ઉસ સે પેહલે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી વફાત હો ગઈ ફિર જબ બેહરૈન કા માલ આયા તો હઝરત અબૂ બકર સિદીક રદી. ને જો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે જાંનશીન બનાયે ગયે થે એલાન કરાયા કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને કિસી સે વાદા ફરમાયા હો યા હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ પર કિસી કા કોઈ મુતાલબા બાકી હો તો વો આયે ઔર અપના મુતાલબા યા હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઉન્સે જો વાદા કિયા હો તો વો મૈરે પાસ સે વસૂલ કરકે લે જાયે હઝરત જાબિર રદી. ફરમાતે હૈં કે મૈ ગયા ઔર અર્ઝ કિયા કે મુજે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને તીન લપેં ભર કર યે ફરમાયા થા કે અગર બેહરૈન કા માલ આયા તો મૈં તુમ્હેં ઈત્ના ઈત્ના ઈત્ના દૂંગા હઝરત અબૂ બકર સિદીક રદી. ને એક લપ ભર કર મુજે દિરહમ દિયે મૈને જબ વો ગિને તો ૫૦૦ થે ફિર મુજ સે કહા કે ઈસે ડબલ યાની એક હજાર ઔર લે લો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને તીન લપો કા વાદા ફરમાયા થા તો ઈસ તરહ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે વાદા કે મુતાબિક ૧૫૦૦ દિરહમ દિયે.

ઈફાદાતઃ દેખો ઈસ સે યે ભી માલૂમ હૂવા કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ

અલયહિ વ સલ્લમ ને એક હુકમરાન હોને કી હેસિયત સે વાદા ફરમાયા થા તો જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે ઈન્તેકાલ ફરમા જાને કે બાદ આપ કી જગાહ પર હઝરત અબૂ બકર સિદ્દીક રદી. મુકર્રર કિયે ગયે તો ઉન્હોંને ઉસ બાત કા એહતેમામ કિયા કે મુજ સે પેહલે ઈસ જગાહ પર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ થે ઔર આપ ને બહેસિયત હુકમરાન કે જો વાદે કિયે થે વો મુજે પૂરે કરને હૈં.

આજ કલ હમારે યહાં તો યે હોતા હૈ કે કોઈ પેઢી ચલ રહી હૈ ઉસ કે ઝિમ્મેદાર ને કિસી કે સાથ કોઈ મામલા કિયા અબ વો નહી રહા ઔર ઉસ કી જગાહ પર કોઈ દૂસરા આયા જૈસે બેટા આયા તો વો કેહતા હૈ કે ઉન્હોં ને કહા થા હમ નહી જાન્તે અરે ભાઈ યે કોઈ બાત હૂયી? ઈસ તરહ દુનીયા મે ઝિંદગી ગુઝારી જાતી હૈ યે ગલત તરીકા હૈ ઈસ્લામ ઈસ્કી ઈજાઝત નહી દેતા આપ જબ ઉસ્કે ઝિમ્મેદાર હોને કી હેસિયત સે આયે હૈં તો આપ ઉસી તરહ કા મામલા કિજીયે તો યે વાદા ઔર કરાર બહુત અહમ ચીઝ હૈ.

વ આખિરૂ દઅવાના અનિલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન. વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસૂલિહિલ કરીમ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન, આમીન.

